

Թեամբ փայտէ նստարաններ կը դնեն ,
աս նստարաններուն վրայ մէյմէկ գա-
գաղ կան որ ընդհանրապէս խոռոչաւոր
ծառի կոճերէ է :

Չինաց երկիրը ամբաւ քաղաքական
խառնութիւն կրած է , որով օրինաւոր
իշխանութիւնը այլայլած : Ինչպէս նաեւ
հիմա ալ մեծ շփոթութեանց և աղմը-
կաց մէջ է , բայց չյաջողիր աս ապրս-
տամբութիւնն ալ :

Հիմա ժամանակն է որ Չինաստանն
ալ Հնդկաստանի նման բացուի Լարո-
պացւոց , ուր որ սերունդք վկայից բուս-
ցընեն աւետարանին քարոզութիւնը :
Լարեք հարիւր միլիոն բնակիչք ճոխ ու
հարուստ հունձ մըն է քրիստոնէից սրբ-
տին : Իսկ ընչասիրաց համար՝ առատ
բերոց երկիր է : Շատ գետեր կ'անց-
նին աս երկրին մէջէն , որոնց մէկը՝
խարտեաշ գետը , վեց հարիւր միլոն
տեղ կ'ընթանայ , կապտագոյն գետը չորս
հարիւր . բաց ասոնցմէ երկու հազար
հինգ հարիւր գետ կը համրուի և խիստ
շատ ալ լիճ : Լըկիրը , որ ամէն դին
բարեբեր է , վասն զի սքանչելի մշակու-
թիւն կայ ամէն կողմը , բաւական է
այնչափ բիւրաւոր մարդիկ սնուցանե-
լու : Բմենէն հարուստ կլիմայից տակ
առաջ եկած բոյսերը հոն առատ կը
բուսնին , զորոնք երկար կ'ըլլայ մանրա-
մասն զուրցելու որ ըլլանք :

Չինաց երկրին մէջ պաճարաց պէս
կրնան ծնողք իրենց աղջիկ զաւկընին
ծախել . երկրին օրէնքը զայս կարգելու ,
բայց տէրութեան կառավարութիւնը
թոյլ կուտայ . կրնան նաեւ ինչուան ըս-
պաննել զիրենք , բայց ոչ երբեք կրնան
իրենց աղջկանցը օգիտ տալ . միայն ման-
չերը կրնան ժառանգ ընել իրենց ըն-
չիցը :

Ք Ա Մ Ա Ն Ա

ԲՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Մեզ և Ամպ :

Բնան առաւօտները շատ անգամ կը
տեսնենք որ չորս դինիս Թանձր ծուխ
մը պատեր է , որ օդը կը պղտորէ և
Թափանցկութիւնը կորսնցընել կու-
տայ , քիչ մը հեռուն եղած առարկա-
ները կը խափանէ տեսնելու , հագուստ-
նիս ու երեսնիս կը թրջէ , և ջուր կտրե-
լով կաթիլ կաթիլ մազերնուս ու մօ-
րուքնուս վրայ կը նստի : Բայ ծուխս
կ'ըսուի մէկ կամ մասխաւ :

Երկրաց մօտ բնակողները ցա-
մաքայնոցմէ աւելի մէկ կը տեսնեն . ա-
րեւ մայրը մտածին պէս օդը կը պղտո-
րի , և գիշերն որչափ առաջ կ'երթայ
մէկը կը Թանձրանայ ու կը բարձրա-
նայ , այնպէս որ առաւօտը քիչ մը հե-
ռու եղած առարկաները չեն տեսնուիր :
Սովորաբար , բայց ոչ միշտ , որչափ ա-
րեւն հորիզոնին վրայ կը բարձրանայ ու
կը զօրանայ , մէկը կը պատուի ու բոլո-
րովին կ'անհետանայ , բայց երեկոյեան
գէմ նորէն կ'ելլէ :

Շատ տեղ մէկն օդոյն վարի խաւե-
րը միայն կը Թանձրանայ . ուստի Թէ
որ բարձր բլրան մը վրայ ելլենք , յա-
ճախ մէկէն դուրս կը գտուինք , և չոր
ու պայծառ օդ կը ծծենք : Բն առեւն
առջևնիս գեղեցիկ տեսարան մը կը բա-
ցուի , վերն երկինքը սպարզ , վարը դաշ-
տը մէկի մէջ ընկղմած , կարծես Թէ
մէկէ ծով մըն է , ուսկից վեր կ'ամբառ-
նան կղզիներու նման՝ լեռանց արեւէն
լուսաւորուած գագաթունքը :

Մէկը ծխոյ նման կ'երևայ մեզի :
բայց Թէ իրաւքնէ ծուխ է , առաջ
քանի մը խօսք ըսենք Թէ ծուխն ինչ է
և ինչպէս կը ձևանայ , ետքը տեսնենք
Թէ մէկն ալ ինչ է և ինչպէս կը ձևա-
նայ . և այն ատեն կրնանք զատնք մէկ
մէկու հետ ճիշդ բաղդատել :

Թէ որ երկայն վզով շիշ մը մէջը
ջուր կրակին դնենք, կը տեսնենք որ
շիշին յատակէն բազմութիւն պղպջակ-
ներու կը բարձրանան որ ջրոյն մակե-
րեւոյթն հասնելով կը խորտակին: Ար-
տադրութեամբ քիչ մը նայելէն ետեւ
կը տեսնենք որ ջուրը կը սկսի իջնալ
ու նուազիլ: Չրոյն երեսը, անօթին
վզին մէջ և բերնէն դուրս խել մը միջոց
բան չերևար. բայց անկէ անդին ծուխ
կ'երևայ: Արդ այս ծուխն ուսկից կու
գայ: Տարակոյս չկայ թէ անօթին մէջ
եղած ջրոյն մէկ մասն է, որ անկէ վե-
րացաւ: Անօթին բերնին և ծուխն ե-
րևցած կիտին մէջ եղած միջոցը փչենք,
կը տեսնենք որ առաջ ուր որ ծուխ չկար
նէ հոն ալ ծուխ կը ձևանայ: Ասկէ կ'ի-
մանանք որ ջրոյն ու ծխոյն մէջ եղած
միջոցն ալ ջուր կար, բայց օդոյն նման
նուրբ և անտեսանելի էր: Չ ուրն այս
վիճակիս մէջ շփի կ'ըսուի: Շոգիին
վրայ փչելով, պաղ օդոյ հոսանք մը վը-
րան ձգեցինք, որով շոգին ծուխ դար-
ձաւ: Արեմն պէտք է հաւատալ որ
ջուրը կրակով օդոյ նման նուրբ ու ան-
տեսանելի մարմին մը փոխուելով, այս-
ինքն շոգի դառնալով, երբոր իրմէ պաղ
օդոյն մէջէն կ'անցնի ծուխ կը փոխուի:

Ար շունչն ալ ջուր կը բովանդակէ,
անոր համար է որ երբ հայելոյ մը վրայ,
մետաղէ թիթղան մը վրայ կը շնչենք նէ
կը թրջի: Ամառը շնչերնիս չտեսնուիր,
իսկ ձմեռը կը տեսնուի: Պատճառն
ի՞նչ է: Ասն զի շնչերնուս ջուրն ամա-
ռը շոգի կը մնայ ու ձմեռը ծուխ կը
դառնայ:

Անութեան մէջ ջուրն իրեք այլ և
այլ վիճակով կը գտուի: Անչպէս կը տես-
նենք աղբիւրներու ջուրը, ջրհորներու
ջուրը, գետերու ջուրը յատուկ մասնա-
ւոր ձև մը չունի, և ի՞նչ անօթի մէջ
որ լեցուի, գաւաթի, դոյլի, գաւա-
թին, դոյլին ձևը կ'առնու. և անօթը
կոտորելով ինքն ալ կը սփռի: Այս վի-
ճակիս մէջ ջուրն հեղուկ է: Թէ որ ջու-
րը ձմեռուան ցրտութեան դնենք սառ-
կը դառնայ ու պինդ մարմին մը կը ձևա-
ւայ, որ մրձով կը կոտորի: Չ ուրն այս

վիճակիս մէջ հասարակած կ'ըսուի: Իսկ
օդակէրպ կամ օդանձան կ'ըսուի ջուրը,
երբ օդոյ նման նուրբ ու թափանցիկ
կ'ըլլայ, և շոգի կը դառնայ: Այց թէ
որ հեղուկ ջուրը տաքնալով շոգի կը
դառնայ, իսկ շոգին պաղելով ի՞նչ կը
դառնայ: Տարակոյս չկայ թէ հեղուկ
ջուր: Արեմն ծուխն ուրիշ բան չէ բայց
եթէ հեղուկ ջուր:

Հիմա ուրիշ դիտողութիւն մըն ալ
ընենք: Այն կտոր մը ջուրն որ քանի
մը վայրկենի մէջ շիշէն վերացաւ փա-
խաւ, որչափ տեղ որ բռներ էր, իր շո-
գւոյն բռնած տեղն անհամեմատ մեծ
էր: Վարձեալ ծխոյն սիւնակը, շոգւոյն
տարածութիւնն առանց ունենալու,
շատ աւելի մեծ տեղ կը բռներ, քան որ
անօթին մէջ եղած հեղուկ ջուրը բռ-
ներ էր: Արեմն այն ծուխն ուրիշ բան
չէ բայց եթէ հեղուկ ջուր օդոյն մէջ
ցրուած:

Շատ անգամ դիտած կ'ըլլանք որ
մըրկէ մը ետեւ երբ յորդ անձրև կու
գայ, կաթիլները մանր մասուկներ կը
խորտակին գետնին զարնուելով, հովով
պատերուն զարնուելով ու տանիքնե-
րուն վրայ ուժով իյնալով, ու ծուխ կը
ձևացընեն: Թէ որ լեռներու վրայ ել-
լենք, ուր ջրոց մեծամեծ սահանքներ
ըլլան, կը տեսնենք որ ջուրը բարձրէն
քարերու վրայ իյնալով մանր մասուկնե-
ր կը խորտակի ու թանձր ծխոյ նման
կը բարձրանայ: Արեմն այն ծուխն ու-
րիշ բան չէ բայց եթէ օդոյն մէջ սրի-
ւուած ջրոյ ամենամանր կաթիլներ:

Այս դիտողութիւններս ծխոյ վրայ
ամենէն առաջ Նիւեւրացի անուանի
բնագնին մը ըրաւ, որ Թէոդոր Սոսիւռ
կ'ըսուէր:

Հիմա որ տեսանք թէ ծուխն ի՞նչ է,
և թէ ինչպէս կը ձևանայ, անցնինք
տեսնելու թէ արդեօք մէզն ալ ծուխ
կրնայ ըսուիլ:

Թէ որ ջրով լեցուն այն շիշը փոխա-
նակ կրակին դնելու, պատուհանին մէջ
դնենք ու քանի մը օր հոն թողունք,
կը տեսնենք որ մէջի ջուրը հետզհետէ
կը պակսի, թէպէտեւ մօտը կրակ չկայ:

Այս դիպուածիս մէջ պէտք է ըսել որ պակասած ջուրը շոգի փոխուեր առանց կրակի միջնորդութեանը, և օդոյն մէջ ցրուեր է : Այս այսպէս պէտք է որ ըլլայ . վասն զի ջրոյն վրայ ինչ որ կրակը պիտի ըներ, արեւուն տաքութիւնն ըրեր է : Այն որ այս բանս իրաւ է, պէտք է ամէն տեղ ուր ջուր կայ նոյն պէս կատարուի . այսինքն մաս մը ջրոյ պէտք է որ շոգի փոխուի ու օդոյն մէջ ցրուի : Այս բնութեան մէջ տեղ չկայ որ ջուր չըլլայ . ինչպէս են տիղմ, ճահիճ, առուակ, գետ, լիճ, և համատարած ծով : Արեւմտ ամէն տեղ ալ օդոյն մէջ շոգի պէտք է որ գտուի : Այս բանս ստուգելն ամենադիւրին է : Ամառը կը տեսնենք որ պաղ ջրով լեցուն շիշի մը կողերը կը քրտնին կամ թէ խոնաւութեան մաշկ մը կը կապեն, որ քիչ մը ատենէն հաստընալով ու կաթիլներ բաժնուելով վար կը վազէ : Խոնաւութեան այն մաշկը ուրիշ բան չէր բայց եթէ ջուր էր, որ օդոյն մէջն էր առանց երեւնալու, այսինքն շոգիի վիճակ ունէր, և պաղ ջրով լեցուն շիշին շօշափուելով հեղուկ դարձաւ : () . րուան ամենէն տաք ժամերուն մեծ քանակութեամբ ջրեղէն շոգի կ'անցնի օդոյն մէջ, իսկ երբոր բարեխառնութիւնն իջնայ պէտք է որ այն շոգիէն մաս մը հեղուկ փոխուի . և թէ որ հեղուկ փոխուած շոգոյն քանակութիւնը շատ ըլլայ, պէտք է ծուխ տեսնուի . և այս ծուխս է մէգը : Աստի մէգն ուրիշ բան չէ բայց եթէ օդոյն մէջ ցրուած մանր կաթիլներ ջրոյ :

Այնչեւ հոս ըսածներէս կը տեսնուի առանց դժուարութեան թէ երբ տեղւոյ մը օդոյն մէջ եղած շոգին ու նոր գոյացած շոգին մէկտեղ այնչափ շատ ըլլան որ նոյն տեղւոյն բարեխառնութիւնը չկարենայ զանոնք կատարեալ շոգոյ վիճակի մէջ պահելու, մէգ կ'ըլլայ : Առացած ջրէն մէգ կը բարձրանայ, վասն զի շոգին ջրէն վերանալով մեծագոյն խտութեամբ զոր կրնայ ունենալ եռացման բարեխառնութեամբ, օդոյն մէջ կ'անցնի, ուր բարեխառնու-

թիւնը շատ վար է : Այսինքն է որ այս մէգը այնչափ աւելի թանձր կ'ըլլայ, որչափ աւելի օդը ցուրտ ու խոնաւ ըլլայ . թէ որ օդը արդէն խոնաւութեամբ յագեալ ըլլայ, պէտք է բոլոր այն նոր շոգին, կամ նոյնչափ շոգի ըստ մասին նոր և ըստ մասին արդէն եղածէն, տեսանելի ըլլան : Այնչափ թէ որ օդը պարզ ըլլայ, բայց խոնաւ, առաւօտանց կաշուի թաց երկիրներու վրայ, լճերու վրայ, գետերու վրայ մէգ կ'ըլլայ . վասն զի գիշերը ջրերն աւելի նուազ կը պաղին քան թէ չոր գետինն ու օդը, ուստի առաւօտն ալ ասկէ աւելի տաք են : Հանքային տաք ջրերու աղբիւրներուն վրայ, հրաբուդիներէն ոմանց բաժակներուն վրայ տեսնուած մէգը մօտ անձրեւի նշան է, անոր համար չէ թէ այն աղբիւրներէն այն հրաբուդիներէն ելած շոգիները անձրեւի մօտ յորդ կ'ըլլան, հապա թէ այն ելած շոգիները յորդութեամբ տեսանելի կ'ըլլան երբ օդն աւելի խոնաւ է, և այս կերպով յայտնի նշան մը կ'ըլլան չափէ դուրս խոնաւութեան :

Երբն թաց օրինակներուն հակառակ պարագաներու մէջ ալ մէգ կը գոյանայ, այսինքն երբ օդն երկրէս աւելի տաք ըլլայ նէ . բայց պատճառը միշտ նոյն է : Երբոր ձիւները կը սկսին հալիլ, երբ օդոյն բարեխառնութիւնն աւելի վեր է քան ջրոյն, շատ անգամ սառնապատ հեղեղներէն թանձր մէգ կը բարձրանայ . վասն զի գաղջ ու խոնաւ օդը սառուցին մօտ եղող պաղած օդոյն հետ խառնուելով, չկրնար իր մէջը բովանդակած բոլոր շոգին թափանցիկ վիճակի մէջ պահել : Այս մեծ երեւութին ամենեւին պզտի օրինակն է երբ պաղպաղուկին ծխելը կը տեսնենք . և ուրիշ մեկնութիւն չունին այն մէգէրը զոր տաք եղանակին մէջ մրրկալից անձրեւներէ զովացեալ գետոց վրայ կը տեսնենք : Այն առաջին օրինակաց մէջ և թէ վերջիններուն՝ մէգը ցրտէ առաջ կու գայ . միայն այս է տարբերութիւնը որ առաջիններուն մէջ մէգը կը ձևանայ այն նոր շոգիէն որ ցուրտ օդոյն

մէջ կ'անցնի, իսկ երկրորդներուն մէջ մէզը կը ձեւանայ արդէն օդոյն մէջ գըտնուած շոգին պաղելով:

Մնացերը մէգի կոյտեր են, որ շատ կամ նուազ խտութեամբ օդոյն մէջ կը լուղին. ասոնք կամ երկրէս քամիով վերացած մէգ են և կամ օդոյն բարձրը անգայտացած շոգի: Շատ անգամ լեռները պատճառ են ամպերուն ձեւանալուն. վասն զի երբոր քամի մը լեռներուն կողերը կը հասնի, որոնք իր ընթացքը կ'արգելուն, պէտք է իր ճամբան դէպ 'ի բարձրը փոխէ. ուրեմն օդը աւելի բարձրերը ելլելով աւելի պաղութիւն կը գտնէ, որով իր մէջն եղած շոգին ալ կ'անգայտանայ:

Հարաւային քամիներն օդը սովորաբար կ'ամպոտեն, իսկ հիւսիսային քամիներն օդը կը պարզեն. վասն զի առաջիններուն բերած օդը մերինէն աւելի տաք երկրէ գալով, կը պաղի կամ չկրնար իր շոգին կատարեալ պահել. իսկ երկրորդներուն բերած օդը մերինէն աւելի ցուրտ երկրէ գալով, կը տաքնայ և նուազ խոնաւութիւն կ'ունենայ:

Ինչ կերպով որ մէգ կ'ելլէ ու մէզը կը փարատի, այսպէս ալ երկնից պարզ կիտի մը վրայ յանկարծ ամպ կ'ելլէ առանց ուրիշ կողմանէ գալու. կամ ամպն անյայտ կ'ըլլայ որ երկնից երեսը պատեր էր. այսինքն ջերմութեան նուազելով օդոյն մէջի խոնաւութիւնը կ'անգայտանայ ամպ կ'ըլլայ, և կամ ջերմութեան աճելովը օդոյն մէջի ամպն շոգի կը դառնայ ու անյայտ կ'ըլլայ:

Ինչպէս որ ըսինք մէզն ու ամպը հեղուկ ջուր են, հիմա կրնայ մէկն առարկել թէ ինչպէս կրնան ասոնք օդոյն բարձրը կենալ, մինչ հեղուկ ջուրն օդէն ծանր է: Իայց գիտնալու է որ օդոյն մէջ դէպ 'ի վեր մղմունքներ կան, որ մերաճեալ հոսանք կ'ըսուին, որոնք այն ծանր մարմինները վեր կը բռնեն որ վար չգան: Եւս է պատճառը որ նոյն իսկ ջրէն ծանր ուրիշ շատ մարմիններ, ինչպէս են փողի, աւազ և մոխիր որ հրաբուղիներէն դուրս կը նետուին, օդոյն մէջ կը վերանան, և երկար պտեն

հոն կը մնան, ինչուան շատ բարձրերը:

Եւգի վրայ մինչև հիմա ըսածնիս տեսնենք թէ ինչ օգուտ քաղել կու տայ մեզի, և քննենք թէ ինչ չարիք և ինչ բարիք կրնայ բերել մէզը հնձոց և մեր մարմնոյն, որպէս զի կարենանք անով օգտակար կանոններ հանել թէ երկրագործութեան և թէ մեր առողջութեան պահպանութեան:

Սրեմն բուսոց նկատմամբ, մէզն երկու կերպով անոնց վրայ կ'ազդէ. մէյմը անոնց ջուր մատակարարելով, մէյմըն ալ լոյսն ու տաքութիւնն արգիլելով: Ինչպէս ցօղն ու ինչպէս անձրևը, մէզը մեծապէս կը կազդուրէ զբոյսերը, որոնց սննդարար հիւթերը պակսեր են երկար ցամաքութենէ. ու ինչպէս ամպերը, մէզն ալ կրնայ պաշտպանել զանոնք արևուն այրող ճառագայթներէն, որոնք երկար ժամանակ բուսոց ոգիքը քաղեր են: Շարունակ մէգերուն բուսոց տուած փնասն հաւասար է անընդհատ անձրևաց ու երկար ժամանակ ամպամած օդոյն փնասուցը: Հորեմներուն ու պողոց հասուննալը կ'ուշանայ ու անկատար կ'ըլլայ. խոտերն ու կանաչեղէնները ջրոտ կ'ըլլան, անհամ և քիչ սննդարար. թթենւոյն տերեւն ալ կակուղ կ'ըլլայ և փնասակար շերամի որդերուն: Իայց թէ որ մէգերն երկար ժամանակ չտիրեն, և մասնաւորապէս թէ որ օրուան գեղեցիկ ժամերուն օդը չպղտորեն, և ոչ ինչուան հնձոց ժամանակ երկարաձգեն նէ, ամէն բոյս չեն փնասուիր:

Իսկ մեր մարմնոյն նկատմամբ, մէզը միշտ փնասակար է. և այս բանս յայտնապէս կը տեսնենք ճախճախուտ տեղուանք ու ձորերու մէջ բնակողներուն վրայ: Հոն տիրող հիւանդութիւններն են եռօրեայ, քառօրեայ տենդ, յօդացաւութիւն, իջուածք, աստամնացաւութիւն, ժամանակէ առաջ ակռաներու ու մազերու թափիլը, կանուխ ծերութիւն ու կենաց կարճութիւն: Եւս պիտի երկիրներու մէջ ընելիք գլխաւոր զգուշաւորութիւններն են մարմնոյն վրայէն ֆլանել հագնիլ, արևը մտնելէն

առաջ շուտ տուն քաշուիլ, և առաւօ-
տանց տնէն դուրս չելել մինչև որ ա-
րևն աղէկ մը բարձրացած չըլլայ, և
երբոր բարեխառնութիւնը կը սկսի իջ-
նել՝ կրակ վառել ու դռները դոց պա-
հել: Այնպիսի զգուշութիւններ պէտք
է ընել երբ աշուն ու գարուն կը մըտ-
նենք, վասն զի այն ատեններն ընդհան-
րապէս մէգերը կը սկսին տեսնուիլ, և
երբեմն թէ և չտեսնուին ալ նէ, ի
վերայ այս ամենայնի օդոյն մէջ միշտ
քանակութիւն մը ջրոյ կայ որ հեղուկ
վիճակ դառնալով կը նստի այն ամէն
բանի վրայ որոնց որ կը դալչի:

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՓ

Մեծ մարդկանց տկարութիւնները:

Հանճարաւոր ու անուանի մարդիկ՝
շատ անգամ իրենց զանազան տկարու-
թիւններովը չէ թէ միայն հասարակ
մարդկանց կը մօտենան, այլ նաև եր-
բեմն անոնցմէ անդին ալ կ'անցնին ի-
րենց զարմանալի ու անպատճառ հա-
կակրութեամբքը, տկարութեամբք և
աւելորդապաշտութեամբք:

Հուլիոս Ասար կայծակէն կը վախ-
նար, և զինքը պաշտպանելու համար
գլուխը դաբնիէ պսակ կը դնէր:

Սիհրդատ երազներու կը հաւտար,
և խիստ կը տազնապէր երբոր տեսած
երազին ձախորդ մեկնութիւն լսէր:

Ատիսլաւ, Լեհաց թագաւորը՝ խրն-
ծոր մը տեսնելու որ ըլլար կը շփոթէր:

Երաստոս՝ թէ որ ծովու ձուկի հոտ
առնէր, գողդըղալ կը սկսէր:

Տալեբէ մարաջախտը կարգէ դուրս
վախ մը ունէր խողերէն:

Սգալիճէր իտալացի անուանի բանա-
սէրը չէր կրնար ջրկոտեմի վրայ նայիլ
առանց մեծ դող մը զգալու:

Տիքոն Պրահէ հռչակաւոր աստղա-
բաշխը ոտքերուն ոյժը կը կորսնցընէր
թէ որ նապաստակ մը տեսնէր:

Ամոդ գաղղիացին բոլորովին ինք-
զինքը կը կորսնցընէր թէ որ որոտման
կամ սաստիկ հովի ձայն լսէր. նոյն-
պէս չէր կրնար որ և իցէ երաժշտական
գործիքի ձայնը մտիկ ընել:

Պէլ՝ ու թւասներորդ դարուն իմաս-
տասիրաց պարագլուխը՝ սաստիկ ցնցում
մը կը զգար երբոր ծորակէ վազած ջրին
ձայնը լսէր:

Հոպպէս հելուէտիացին գիշերները
չէր կրնար առանց ճրագի կենալ. Նյ-
տուծոյ ամենեւին չհաւտալ կը ձեւացը-
նէր, և սատանաներէն կը վախէր:

Հենրիկոս Գ Վաղղիոյ թագաւորը
երեսին գոյնը կը կորսնցընէր թէ որ
կատու մը տեսնէր:

Կատարինէ Սէտիշի՝ Փլորենտիոյ ի-
մաստասէր և հմուտ իշխանուհին՝ աս-
տղագիտաց կը հաւատար:

Յակոբ Բ Նիգղիոյ թագաւորը, չէր
կրնար մերկ սուր մը տեսնել առանց
կարգէ դուրս ահաբեկութեան:

Ուղովիկոս ԺԴ չէր կրնար առանց
այլայլութեան Սէն-Տընիի զանգակա-
տան վրայ նայիլ:

Ղաութիանոս՝ հռովմայ վայրագ և
անգութ կայսրը՝ երազի կը հաւտար:

Սարկոս Ներեդիոս կայսերաց մէջ
իմաստասիրութեամբք և գիտութեամբ
նշանաւորը, նոյն տկարութիւնը ունէր:

Սկրատ թէպէտ կը ճանչնար Նյ-
տուծոյ միութիւնը՝ բայց մահուրէն
առաջ հրամայեց որ Նիկիէպիոսի աքա-
ղաղ մը զոհէն:

Սիլա օձ մը տեսնելով որ կը ցատ-
քըռտէր ան սեղանին քով ուր որ ա-
տուածոց զոհ կը մատուցանէր, որոշեց
որ աս պիտի ըլլայ յարմարագոյն միջոց
Սամնիացոց դէմ պատերազմելու:

Կարոլոս Ե թագաւորը կը կարծէր
որ 1556ին տեսնուած գիսաւորին վրայ
տեսակ մը նշան կ'երևնայ որ կ'իմացը-
նէր իրեն թէ նոյն տարին պիտի մեռնի:

Պէգըն ամէն անգամ որ լուսնի խա-
ւարում կ'ըլլար, մեծ վախի մէջ կ'իյնար: